

Warszawa, dnia grudnia 2018 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

FN5.0811.7.2018

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

w związku z otrzymanym Wystąpieniem Pokontrolnym (znak: KBF.410.003.04.2018) dotyczącym kontroli P/17/010 – „Ochrona konsumentów na rynku ubezpieczeniowym”, działając na podstawie art. 62 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524), przedstawiam poniższe informacje o wykorzystaniu uwag i wykonaniu wniosków.

Ad III Opis ustalonego stanu faktycznego.

Ad 1. Działania legislacyjne mające na celu wzmocnienie pozycji konsumentów na rynku ubezpieczeniowym

Odnosząc się do uwagi zawartej na str. 6 Wystąpienia pokontrolnego, iż „Zdaniem NIK, Ministerstwo Finansów powinno rzetelnie przeanalizować zagadnienie dotyczące udziału niezależnego rzeczoznawcy w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych i poszukiwać możliwości eliminacji problemów związanych z likwidacją szkód komunikacyjnych. Na celowość prowadzenia takich prac wskazuje w szczególności rosnąca liczba spraw sądowych, w których dochodzone są roszczenia odszkodowawcze od ubezpieczycieli”, należy wskazać, że zagadnienie udziału niezależnego rzeczoznawcy w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych była analizowana – w różnych aspektach – podczas prac podzespołu ds. postulatów branży motoryzacyjnej w zakresie napraw powypadkowych utworzonego w ramach Zespołu Roboczego Rady Rozwoju Rynku Finansowego ds. przeglądu przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych aspektów działalności kancelarii odszkodowawczych. Przedstawione przez Rzecznika Finansowego propozycje zostały zaopiniowane przez członków podzespołu oraz omówione na posiedzeniu w dniu 4 lipca 2017 r. Z uwagi na niejednolite stanowisko członków podzespołu, jak również negatywne opinie odnośnie do przedstawionej propozycji, przedstawiciel Rzecznika Finansowego zadeklarował przedłożenie poprawionego projektu, co nastąpiło przy piśmie RF z dnia 24.07.2017 r. Projekt ten został przekazany do zaopiniowania członkom podzespołu, a jednocześnie, pismem z dnia 11.08.2017 r., P. Piotr Nowak Podsekretarz Stanu w MF, zwrócił się do Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznika Finansowego oraz Prezesa Polskiej Izby Ubezpieczeń z prośbą o oszacowanie skutków finansowych proponowanych rozwiązań. Podyktowane to było faktem odnotowywania w omawianym okresie wzrostu wysokości składki ubezpieczeniowej w

obowiązkowym ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a także ze względu na zgłoszone zastrzeżenia o braku analizy skutków wprowadzenia rozwiązania polegającego na udziale rzeczoznawcy samochodowego w procesie likwidacji szkód. Swoje opinie i analizy w tym zakresie przedstawili:

- KNF w piśmie z dnia 1.09.2017 r., wskazując, że uproszczone symulacje dotyczące wpływu dodatkowych kosztów likwidacji szkód w postaci kosztu wykonania ekspertyzy przez rzeczoznawcę (przy założeniu średniego kosztu wykonania ekspertyzy przez rzeczoznawcę na poziomie 500 zł, 750 zł i 1000 zł) na łączną wartość odszkodowań i świadczeń w zależności od odsetka szkód likwidowanych z udziałem rzeczoznawcy (od 10 % do 100 %) oraz na pożądaną wzrost przychodów w postaci składki przypisanej, który kompensowałby szacowany wzrost kosztów – zmiana do 2016 r. składki, rekompensująca tylko podwyżkę wartości szkód z tytułu rzeczoznawcy, oscyluje od 0,51% do 10,19 %;

- RF w piśmie z dnia 29.09.2017 r. w oparciu o szacowaną liczbę wniosków o podjęcie interwencji w sporach klientów z ubezpieczycielami oraz przyjmując średnią cenę za opinię niezależnego rzeczoznawcy na poziomie 300 zł brutto, łączne koszty zakładów ubezpieczeń będą kształtować się na poziomie od 1,2 do 4 mln zł co wpłynie na wzrost składki na poziomie 1 umowy w przedziale od 5 do 16 gr; z kolei przyjmując za podstawę szacunków liczbę nieuwzględnionych reklamacji klientów, łączne zobowiązanie ubezpieczycieli wyniesie od 14,3 mln do 28,5 mln zł, co w przełożeniu na 1 umowę rozłoży się na wzrost składki na poziomie od 60 gr, do 1,13 zł;

- PIU w pismach z dnia 29.09.2017 r. i z dnia 17.10.2017 r., wskazując, że analiza przygotowana we współpracy z firmą Deloitte wykazała, że wprowadzenie instytucji niezależnego rzeczoznawcy może skutkować znaczącym dodatkowym obciążeniem dla rynku ubezpieczeń wynoszącym nawet 100 mln zł ze względu na zwiększenie wartości bezpośrednich kosztów likwidacji szkód, a także będzie stanowić bodziec do zwiększonych roszczeń poszkodowanych i wzrostu liczby reklamacji.

Wszystkie powyższe opinie i analizy wskazywały tym samym na nieuchronność wzrostu wysokości składki z tytułu ubezpieczenia OC komunikacyjnego w przypadku wprowadzenia propozycji zgłoszonej przez Rzecznika Finansowego. Jednocześnie organ nadzoru w swoim wystąpieniu wskazał, że wprowadzenie nowej instytucji rzeczoznawcy samochodowego w likwidacji szkód komunikacyjnych nie przyczyni się do zwiększenia transparentności, przewidywalności oraz efektywności procesu likwidacji szkód. Ponadto podkreślono, że z punktu widzenia równości traktowania poszkodowanych w wyniku różnych wypadków czy zdarzeń trudno również uznać za uzasadnione, że tylko w przypadku likwidacji rzeczowych szkód komunikacyjnych wprowadzona zostanie instytucja rzeczoznawcy samochodowego podczas gdy np. nie zostanie wprowadzone analogiczne rozwiązanie w procesie likwidacji szkód majątkowych lub w procesie likwidacji szkód osobowych.

Mając na uwadze powyższe nie zdecydowano się na dalsze procedowanie nad propozycjami w tym zakresie przygotowanymi przez Rzecznika Finansowego.

Ad 2. Działania w zakresie zwiększania wiedzy finansowej i kształtowania pożądaných postaw obywateli na rynku finansowym.

W ramach uzupełnienia przekazujemy w załączeniu pismo Ministerstwa Edukacji Narodowej, z 18 października br., informujące o tym, że **zostały uwzględnione** uwagi Ministerstwa Finansów zgłoszone do projektu nowej podstawy programowej dla szkół ponadpodstawowych, wypracowane m.in. w ramach prac Zespołu ds. działań edukacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego. Załączone pismo uszczegóławia zakres uwzględnionych propozycji.

Ad IV. Wnioski

Ad. 1 NIK wnosi o kontynuowanie prac w celu opracowania rozwiązań umożliwiających ograniczenie liczby sporów związanych z likwidacją szkód komunikacyjnych rozwiązywanych na drodze sądowej.

Odnosząc się do zawartego na str. 10 wniosku, pragnę wskazać, że Ministerstwo Finansów uczestniczy w pracach:

1) w Ministerstwie Sprawiedliwości w zakresie wypracowania rozwiązań legislacyjnych w obszarze zadośćuczynień wypłacanych z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w efekcie których została wypracowana koncepcja odpowiednich uregulowań prawnych;

2) w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii mających na celu uregulowanie zasad pokrywania kosztów pojazdów zastępczych dla poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych.

Realizacja powyższych działań powinna przyczynić się do ograniczenia liczby sporów sądowych związanych z likwidacją szkód komunikacyjnych.

Ad 2. NIK wnosi o opracowanie strategicznego dokumentu, określającego kierunki edukacji finansowej w Polsce, jej cele i mierniki, ułatwiające rozliczalność osiągniętych rezultatów.

Ministerstwo Finansów, za pośrednictwem Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii, wystąpiło 24 października 2018 r. do Komisji Europejskiej z wnioskiem o wsparcie finansowe i eksperckie, z programu wspierania reform strukturalnych, opracowania *Strategii edukacji finansowej w Polsce*. Celem przyszłej *Strategii* będzie podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji finansowej obywateli, co pozwoli na podejmowanie przez nich świadomych i odpowiedzialnych decyzji finansowych. Opracowanie tego dokumentu będzie również uzupełnieniem polityki ochrony konsumenta i zapobiegania wykluczeniu finansowemu. Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania wsparcia zapadnie w I kw. 2019 r.

W przypadku nie uzyskania ww. wsparcia Ministerstwo Finansów będzie poszukiwać innych możliwości realizacji projektu, choćby ze środków **Funduszu Edukacji Finansowej**, który powstanie 1 stycznia 2019 r. Jego utworzenie przewiduje *Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku* (Dz.U.2018.2243). Zgodnie z zapisami ustawy, zadaniem przyszłego Funduszu Edukacji Finansowej będzie przeznaczanie środków na finansowanie edukacji finansowej, w tym m.in. na opracowywanie strategii edukacji finansowej i monitorowanie jej realizacji.

Ad 3. NIK wnosi o zintensyfikowanie działań Ministerstwa Finansów w zakresie edukacji finansowej społeczeństwa w celu eliminowania nieuczciwych praktyk i wzmocnienie pozycji konsumentów na rynku ubezpieczeniowym.

Działania Ministerstwa Finansów w tym obszarze realizowane są w ramach prac Zespołu roboczego ds. działań edukacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku finansowego (Zespół) działającego przy Radzie Rozwoju Rynku Finansowego. W czerwcu 2018 r., z inicjatywy Ministerstwa Finansów, Zespół przeprowadził przegląd aktualnie dostępnych programów i projektów edukacyjnych. Jednym z **wniosek** sformułowanych po przeglądzie było **stwierdzenie małej ilości projektów edukacyjnych z zakresu ubezpieczeń**. Ministerstwo Finansów, pełniąc rolę koordynatora działań Zespołu, wyraziło zachętę i oczekiwanie wobec członków Zespołu reprezentujących instytucje i organizacje rynku ubezpieczeniowego do

wypełnienia tej luki. W efekcie Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (UFG) i Polska Izba Ubezpieczeń (PIU) przygotowali projekty edukacyjne z zakresu ubezpieczeń, które zostały zaprezentowane pozostałym członkom Zespołu na posiedzeniach w dniach 26 września br. i 5 grudnia br.

UFG przedstawił założenia do projektu edukacyjnego skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego celem jest kształtowanie świadomości ubezpieczeniowej w zakresie działalności UFG i funkcjonowania systemu ubezpieczeń obowiązkowych OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

PIU zaprezentowała program edukacji ubezpieczeniowej skierowany do młodzieży szkół ponadpodstawowych, na który składają się strona internetowa www.egopolis.pl oraz scenariusze 3 lekcji o ubezpieczeniach. Ponadto przypomniała, że od 2017 r. realizuje strategię rozwijania edukacji ubezpieczeniowej skierowanej do osób dorosłych poprzez obecność w mediach społecznościowych oraz stronę internetową www.nawypadekgdy.pl.